

A Kúria a felperesnek az alperes ellen gyermektartásdíj leszállítása iránt az Orosházi Városi Bíróságnál 5.P.20.604/2010. szám alatt megindított és a Békés Megyei Bíróságnak 2.Pf.25.160/2011/5. számú ítéletével befejezett perében az említett számú másodfokú határozat ellen a felperes által 16. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 22.000 (Huszonkettőezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget,

az államnak pedig - külön felhívásra - 28.100 (huszonnyolcezer-egyszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s :

A jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás szerint a peres felek házastársak voltak, a házasságukból 2006. augusztus hó 26. napán D. utónevű gyermekük született. A peres felek házassági életközössége 2008. május 18. napján megszakadt, majd a házasságukat az Orosházi Városi Bíróság a 2008. szeptember hó 2. napján kelt és ugyanezen a napon jogerőre emelkedett 2.P.20.355/2008/4. számú ítéletével felbontotta. A felek az eljárás során egyezségeket kötöttek, melynek értelmében a D. utónevű gyermek az anyánál került elhelyezésre tartás és gondozás végett. A jelen per felperese kötelezte magát arra, hogy 2008. július hó 1. napjától kezdődően és azt követően minden hónap 10. napjáig előre esedékesen megfizeti a felperesnek a bérköltség terhére kifizetésre kerülő minden rendszeres díjazása 25 %-át, de minimálisan havonta 25.000 forintot, továbbá az esetleges jutalom, prémium, egyéb juttatások 25 %-át is, és vállalta azt is, hogy 2008. július 1. napjától kezdődően a gyermekkel kapcsolatosan felmerült rendkívüli kiadások, így például magán bölcsődei díj, magán óvodai díj, iskolai tandíj, és nyári üdülés költségeinek 50 %-át ő fogja viselni egészen a felsőoktatási tanulmányok befejezéséig. Az egyezés értelmében a peres felek a gyakorlatban ezen kiadások viselését úgy kívánják rendezni, hogy az alperes igazolja a rendkívüli kiadások felmerülését, és azt követően fizeti meg a felperes ezeknek az 50 %-át az alperes kezeihez. Kötelezettséget vállalt végül a felperes az egyezésben arra is, hogy 2008. július 1. napjától kezdődően megfizeti az alperesnek a bérköltség terhére kifizetésre kerülő minden rendszeres díjazásának 15 %-át házastársi tartásdíj címén. de minimálisan havi 15.000

forintot mindaddig, amíg az alperes GYES-en van, de legkésőbb 1009. augusztus 30-ig, kivéve, ha a GYES-t az alperes megszakítaná, és újra munkába állna, akkor a házastársi tartásdíj fizetési kötelezettsége a felperesnek automatikusan megszűnik.

A felperes legmagasabb iskolai végzettsége főiskola, szakképesítése közgazdász. Az egyezség megkötésekor a G. O. Zrt.-nél dolgozott beszerzési vezetőként.

Az alperes legmagasabb iskolai végzettsége egyetem, szakképesítése szociológus. Az egyezség megkötésekor GYES-en volt a perbeli gyermekkel, munkahelye a K. L. Kft.-nél volt T.on, ahol korábban készletnyilvántartóként dolgozott.

Az alperes 2010. február hó 8. napján a gyermektartásdíj letiltását kérte arra hivatkozva, hogy a felperes egy állandó fix összegű gyermektartásdíjat fizetett részére, holott tudomása van arról, hogy a felperes jövedelme nem fix, fizetési papírokat nem kap a férjétől, így azokat ellenőrizni nem tudja. Az Orosházi Városi Bíróság a 2010. február hó 18. napján kelt 0405.1.Vh.143/2010/2. szám alatt letiltást adott ki gyermektartásdíj behajtására.

A felperes a G. O. Kft.-nél szállítási és raktározási tevékenységet folytató részegység vezetője. 2009. október hónaptól 2011. november hónapig az átlagos havi rendszeres és nem rendszeres járandósága bruttó 829.458 forint, nettó 441.195 forint volt. Az összegek havonta váltakozó nagyságrendűek, a legalacsonyabb nettó összeg 388.672 forint volt, míg a legmagasabb 531.985 forint.

A felperesnek a G. O. Kft.-nél elért jövedelméből 2010. márciusában 112.594 forint, áprilisban 97.168 forint, májusban 77.282 forint, júniusban 99.604 forint, júliusban 100.345 forint, augusztusban 100.345 forint, szeptemberben 132.996 forint, októberben 113,809 forint, novemberben pedig 119.345 forint gyermektartásdíj került levonásra, amely havi átlagban 105.943 forintnak felel meg.

A felperes a Gy. Zrt.-nél felügyelő bizottsági tag, a házasság felbontása idején még elnök volt. Innen havi 18.000-20.000 forint összegben részesül juttatásban. A felperes Sz.on a fele részben saját, fele részben élettársa tulajdonát képező ingatlanban lakik, melyet 2010. tavaszán 20.000.000 forint vételárért vásároltak meg. Az ingatlan 100 négyzetméteres sorházi ingatlan. Saját háztartásában az élettársa két kiskorú gyermekéről gondoskodik, ő utánuk a felperes élettársa havi 80.000 forint tartásdíjban részesül. A felperes élettársa személyügyi vezető az A. K. Kft.-nél Sz.on, havi bruttó jövedelme 1,5 millió forint. A közös tulajdonú ingatlanuk vételárának a kifizetéséhez 15 évre 10 millió forint bankhitelét vettek igénybe, amelyet havi 60.000 forintos részletekben közösen törlesztenek, míg a felperes által 2007-ben

megvásárolt személygépkocsi megszerzéséhez felhasznált hitel havi törlesztő részlete 100.000 forint.

A felperes a munkavégzése kapcsán zömmel O.n tartózkodik, a munkába járáshoz személygépkocsit használ, ezzel kapcsolatosan költségtérítést nem kap, ilyenkor O.n a D. Szállodában lakik, költségeit saját maga fedezi. A felperesnek munkavégzése kapcsán több alkalommal külföldre is kell utaznia.

Az alperes a perbeli gyermekkel az utolsó közös lakást képező O., Z. utca szám alatti 160 négyzetméter hasznos alapterületű ingatlanban lakik, amely az alperes kizárólagos tulajdonát képezi. 2009. augusztusában az alperes munkába állt a K. L. Kft-nél dolgozik, havi átlag jövedelme 134.849 forint, amelyen felül havi 12.000 forint melegítkezési utalványban részesül, 2010. évben pedig 147.000 forint értékű üdülési utalványt is kapott. Baráti kapcsolata van, de nem élettársak.

A gyermek 2009. szeptember óta az O. Hajnal utcai Evangélikus Óvodába jár. Szinte születése óta hasfájás problémával küszködik, Gy.ra havonta járnak vizsgálatra, allergiát nem mutattak ki nála. Rendszeres gyógyszerei nincsenek, mióta óvodás gyakoriak a légúti megbetegedései, október óta hallásvizsgálatra is hordja az alperes. Óvodai költség havonta 8.000 forint, ebédpénz, 500 forint csoportpénz, évi 8.000 forint színházi, kirándulási költség. 2010. november 15-e óta pszichiáterhez hordja az alperes a gyermeket, ez alkalmanként 7.000 forint.

Az alperes tulajdonát képező gépkocsit hiteltartozás terheli, amelynek a törlesztő részlete havi 55.000 forint, az ingatlanának az átlagos havi rezsi költsége kb. 80.000-100.000 forint, a gépkocsijának évi kötelező biztosítási díja 19.000 forint, a CASCO biztosításának díja pedig havi 7.000 forint. Munkába állását megelőzően két éven át havi 70.000 forint GYED-ben, majd egy éven át havi 25.000 forint GYES-ben részesült.

A felperes keresetében a 2006. augusztus 26-án született D. nevű gyermeke vonatkozásában az Orosházi Városi Bíróság 2.P.20.355/2008/2. számú végzésével jóváhagyott egyezségben megállapított gyermektartásdíj fizetési kötelezettsége mértékének 2011. január hó 1. napjától kezdődően - minden hónap 10. napjáig fizetendő - havi 67.000 forint fix összegre történő leszállítását, valamint a rendkívüli kiadások megtérítésére vonatkozó kötelezettség-vállalásának a megszüntetését és a havi 67.000 forintot meghaladó összegű gyermektartásdíj vonatkozásában elrendelt végrehajtás (letiltás) felfüggesztését kérte.

Az alperes az érdemi ellenkérelmében a felperes keresetének elutasítását kérte, egyben viszontkeresettel élt a kapcsolattartás szabályozása iránt.

Az alperes elállására tekintettel a bíróság a viszontkereset tárgyában a pert a 2011. január hó 10. napján kelt és jogerőre emelkedett 5.P.20.604/2010/8-I. számú végzésével megszüntette.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével az Orosházi Városi Bíróság 2008. június hó 30. napján kelt, és 2008. június hó 30. napján jogerőre emelkedett 2.P.20.355/2008/2. számú végzésével jóváhagyott egyezség alapján az alperest terhelő a 2006. augusztus hó 26. napján született D. utónevű gyermek tartására megállapított gyermektartásdíj összegét 2011. január hó 1. napjától kezdődően havi 67.000 forint határozott összegű gyermektartásdíjra leszállította. Kötelezte az alperest arra, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 29.250 forint perköltséget, az államnak pedig az APEH Dél-alföldi Regionális Főigazgatóság Békés Megyei Igazgatóságának felhívására 30.200 forint eljárási illetéket. Az ítélet jogerőre emelkedését követően megkeresni rendelte a G. O. Kft-t az elsőfokú bíróság 2. sorszámú végzése alapján levont, és letétként kezelt összegnek a felperes részére történő visszautalása végett.

Az ítéletének indokolása szerint a kereset elbírálása során a Csjt. 69. § (1) bekezdése, 69/A. § (1) és (2) bekezdése, 69/B. §-a és 69/C. § (1) és (3) bekezdése, valamint a Csjtr. 10. § (1)-(3) bekezdései alapján arra volt figyelemmel, hogy a gyermektartásdíj célja, hogy az a szülő, aki a gyermekről nem háztartásában, vagyis nem természetben gondoskodik, pénzbeni szolgáltatásként biztosítsa azokat az anyagi feltételeket, amelyek az önmaguk ellátására - kiskorúságuk folytán, vagy egyéb okból - nem képes személyek megfelelő megélhetéséhez szükségesek. Ebből következik, hogy a tartásdíj az arra jogosultnak a folyamatos életvitellel felmerült rendszeres kiadásokkal járó igényeit hivatott kielégíteni. A gyermek tartása magába foglalja a gyermek folyamatos tartását, ezen belül a napi étkezésen felül a ruházkodás, iskoláztatás, egészségügyi és kulturális ellátásának költségeit, lakhatásának biztosítását, stb. Fontos szempont a gyermeket természetben gondozó, és a különélő szülő arányos teherviselésére való törekvés.

A Csjt. 31. § (5) bekezdéséből kiindulva, minden vagyoni és pénzbeni kötelezettség tekintetében a volt házasfelek viszonyára kötelezően előírt, és a gyermektartásdíj megállapításánál is figyelembe kell venni, hogy egyik fél se jusson a másik terhére méltánytalan vagyoni előnyhöz.

A gyermek természetbeni tartását biztosító szülő oldalán értékelni kell a gyermek gondozásával együtt járó időbeni elfoglaltságot,

betegség esetén gyógykezelésével járó rendkívüli kiadásokat, ápolásából keletkező táppénzes állományból adódó keresetvesztéseket, a lakhatás biztosításából adódó magára vállalt kiadásokat, és mindazt a többletmunkát, amit a gyermek ellátása von maga után.

A körülmények mérlegelése során a gyermek szükségleteiből kell kiindulni, és ezek körében az alapszükségleteket kell biztosítani, a gyermekek szükségletei azonban korukból, neveltetésükből, egészségi állapotukból és egyéni körülményeiből adódóan eltérőek lehetnek.

Ma már nem tartható az a nézet, hogy a gyermek érdekében a tartásdíj mértéke úgy igazodjék a tartásra kötelezett jövedelméhez, hogy legalább anyagilag ne kerüljön hátrányosabb helyzetbe, mint amilyenben a szülők együttélése alatt élt. Többféle érdek ütközik egymással, így a gyermek érdeke a tartásra kötelezett, valamint új családjának érdekével. A válás során az a szülő kerül hátrányosabb helyzetbe, aki elhagyja a közös otthont. A gyermeket hátrahagyva tartásdíj fizetésre köteles, és újabb életformára kényszerül berendezkedni. Ezért nem tartható a gyermek érdekét kiemelten értékelő szemlélet. Helyes a gyermek szükséglete, és a szülők jövedelmi viszonyainak arányban tartása, mely a Csjt. 69/C. rendelkezéseiben jut kifejezésre. A tartás nem azonosítható a létminimummal, de luxus körülmények kielégítésére a kötelezett önkéntes vállalása nélkül nem kerülhet sor. A szükséges tartás nem jelent szűkös tartást.

A tartásdíjat minden olyan esetben határozott összegben indokolt megállapítani, amikor a kötelezett jövedelme különböző forrásokból származik, és összege pontosan nem határozható meg, vagy éppen kiemelkedően magas összegű. Sor kerülhet a határozott összegű tartásdíj megállapítására olyan esetben, amikor a kötelezett kimagaslóan magas jövedelme alapján a százalékos marasztalás a gyermek indokolt szükségleteit meghaladó tartásdíj megfizetését eredményezné. (BH 1997/29.). A családi pótlék valójában nem tekinthető a gyermek tényleges jövedelmének, de a tartás mértékénél értékelni kell, mert azt a gyermeket természetben gondozó szülő - ugyanúgy, mint a tartásdíjat - a kiskorú gyermek ellátására köteles felhasználni.

Az elsőfokú bíróság a peres felek feltárt személyi, jövedelmi, anyagi körülményei, a gyermek szükségletei alapján a bíróság megállapította, hogy a perbeli esetben a határozott összegben történő gyermektartásdíj megállapítása az indokolt.

Mellőzte azonban az alperesnek a Gy. Zrt, és a G. Zrt. megkeresésekre irányuló bizonyítási indítványának elrendelését, mert - a Csjt. (helyesen: Csjtr.) 10. § (3) bekezdésében

foglaltakra is figyelemmel - nem indokolná a gyermektartásdíj magasabb összegben történő megállapítását az sem, ha bizonyítást nyerne, hogy a felperes a feltárt jövedelmen felül további jövedelemmel is rendelkezne.

Maga az alperes is akként nyilatkozott, hogy a rendkívüli kiadásokat eddig sem igényelte a felperestől, mert azt a 25 % gyermektartásdíj fedezte is. Az elsőfokú bíróság megállapítása alapján a gyermektartásdíjnak a rendkívüli, nem rendszeres kiadások kapcsán a korábbi módon történt megállapítása a felperesre nézve sérelmes, és részletes pontos szabályozás hiányában nem is végrehajtható.

A felperes által vállalt 67.000 forint gyermektartásdíj figyelemmel az édesanya által nyújtott tartásra is, a családi pótlékra is, a perbeli óvodás korú gyermek szükségleteit megfelelő színvonalon biztosítja. A megállapított határozott összegű 67.000 forint gyermektartásdíj a rendkívüli kiadásokra, valamint a gyermek nevelésével, gondozásával, tartásával kapcsolatosan felmerülő nem rendszeres kiadásokra is megfelelő fedezetet nyújt.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság a felperest az alperes irányába terhelő folyamatos, és rendkívüli kiadások kapcsán korábban megállapított gyermektartásdíj összegét leszállította, és összevonva 67.000 forint határozott összegben állapította meg.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes fellebbezést nyújtott be annak megváltoztatása, és a kereset elutasítása végett.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A másodfokú bíróság az ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. Mellőzte az alperesnek perköltségben, és a le nem rótt illetékben való marasztalását. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az államnak a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Békés Megyei Adóigazgatósága felhívására 28.100 forint kereseti és 28.100 forint fellebbezési illetéket, továbbá az alperesnek 15 napon belül 44.000 forint mindkét fokon felmerült együttes perköltséget.

A döntését azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság a megfelelő körben lefolytatott bizonyítási eljárás adatainak okszerű mérlegelésével állapította meg az ügyben a tényállást, tévedett azonban az abból levont jogkövetkeztetése során.

A jelen jogvita tárgyát nem a gyermektartásdíj megállapítása, hanem a tartás mértékének a megváltoztatása képezi. Ezért a kereset

megalapozottsága felőli döntés során alapvetően a Csjt. 69. §-ában foglalt feltételek fennállását kell vizsgálat tárgyává tenni.

Amennyiben a Csjt. 69. § (1) bekezdésében foglalt jogszabályi feltételek fennállnak, a tartás mértékének (újbóli) megállapítása során szolgálnak jogszabályi alapul az elsőfokú bíróság ítéletében felhívott jogszabályi rendelkezések, kivéve a Csjt. 31. § (5) bekezdését.

Az elsőfokú bíróság a gyermektartásdíj leszállítására vonatkozó döntését alapvetően azzal indokolta, hogy a felperes által (a jelen ügyben) vállalt havi 67.000 forint gyermektartásdíj - figyelemmel az alperes jövedelmi viszonyaira - „a perbeli óvodáskorú gyermek szükségleteit megfelelő színvonalon biztosítja.”

A peres felek korábbi egyezsége a rendszeres gyermektartásdíj fizetésén felül magában foglalta azt a felperes által vállalt kötelezettséget is, mely szerint 2008. évi július hó 1. napjától kezdődően a gyermekkel kapcsolatosan felmerülő rendkívüli kiadások költségeinek 50 %-át is megtéríti az alperesnek, egészen a felsőoktatási tanulmányok befejezéséig. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a peres felek ezen megállapodása „a felperesre nézve sérelmes”. Ezen túlmenően az elsőfokú bíróság szerint a határozott összegű havi 67.000 forint gyermektartásdíj a rendkívüli kiadásokra és a nem rendszeres kiadásokra is megfelelő fedezetet nyújt.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával nem értett egyet.

A kötelezett által önkéntesen vállalt tartás mértékének megváltoztatására a fentebb már írtak szerint is a Csjt. 69. § (1) bekezdésében foglalt feltételek fennállása esetén kerülhet sor, azt nem indokolja, hogy a kötelezettre nézve - lényeges körülményváltozás hiányában is - sérelmes a korábban vállalt kötelezettség teljesítése.

Erre tekintettel a másodfokú bíróság azt tette vizsgálat tárgyává, hogy a gyermektartásdíjra vonatkozó korábbi bírói egyezség bíróság részéről történt jóváhagyása óta megállapíthatók-e lényeges körülményváltozások, amelyekre figyelemmel a tartásdíj leszállítására, és a rendszeres tartásdíj fizetésén felül önként vállalt további tartási kötelezettségek mellőzésére kerülhet sor.

A Csjt. 69. § (1) bekezdése nem bármilyen körülményváltozás esetén, csupán lényeges körülményváltozás esetén teszi lehetővé a tartás mértékének megváltoztatását. A körülményváltozás tehát a tartás mértékét csak akkor befolyásolja, ha ez a változás lényeges, nem eseti jellegű, tehát tartós, továbbá a jogosult oldalán

kapcsolatban van a szükségleteivel, a kötelezett oldalán pedig a teljesítőképességével.

A felperes releváns körülményváltozásként hivatkozott a felperes havi nettó jövedelmének „jelentős szóródására”. A per adatai alapján azonban nem állapítható meg, hogy a felperes jövedelme a gyermektartásdíj mértékének megállapítását magában foglaló egyezség óta változott volna meg oly módon, hogy a korábban semmiféle havi összegszerű eltérést nem mutató keresetét időközben nagy ingadozást mutató jövedelem váltotta volna fel. A felperes által hivatkozott jelentős összegbeni eltérés ugyanis visszavezethető az adójogszabályok, és társadalombiztosítási járulékok levonására vonatkozó jogszabályok alkalmazására, figyelemmel a felperes átlagot meghaladóan magas bruttó keresetére. E körben tehát nem állapítható meg a felperes oldalán olyan lényeges körülményváltozás, amelyre figyelemmel a tartásdíj mértékének leszállítására kerülhetne sor.

A felperes a lakóhelyének megváltozására is hivatkozott releváns körülményváltozásként. Önmagában az a tény azonban, hogy a felperes időközben élettársi kapcsolatot létesített és O.ról Sz.ra költözött, ahová általában hetenként jár haza személygépkocsival, ugyancsak nem alkalmas annak megállapítására, hogy ez indokoltá teszi a gyermektartásdíj leszállítását. A rendelkezésre álló adatok szerint a felperes hétközben O.n szállodában lakik, hétvégeken Sz.ra utazik, mindezt azonban a feltárt jövedelmi és vagyoni viszonyai lehetővé teszik, az általa korábban vállalt mértékű gyermektartásdíj megfizetése mellett is.

A felperes hivatkozott még arra is, hogy az élettársa két kiskorú gyermekének eltartásáról is gondoskodnia kell, valamint, hogy az élettársával közösen vásárolt Sz.i új ingatlana kapcsán havi 60.000 forint összegű hiteltörlesztést fizet az élettársával közösen.

A felperest azonban egyrészt nem terheli törvényes tartási kötelezettség az élettársa gyermekei vonatkozásában, másrészt a hivatkozott gyermekek tartásáról az élettársa megfelelő magas színvonalon képes gondoskodni a felperes hozzájárulása nélkül is. A felperes élettársa ugyanis 1.500.000 forintos havi jövedelemmel rendelkezik, és havi 80.000 forint gyermektartásdíjat kap. Ezen túlmenően nyilvánvalóan megilleti a két kiskorú gyermek után a családi pótlék is.

A gyermektartásdíj fizetési kötelezettség megelőzi a felperes időközben vállalt pénzintézeti hiteltörlesztési kötelezettségét. A felperesnek és élettársának a feltárt életszínvonala, jövedelmi és vagyoni viszonyai ugyanakkor a gyermektartásdíj változatlan mértékű fizetése mellett is nyilvánvalóan lehetővé teszik az időközben

általával vállalt pénzügyi hitelnek az élettársával közösen történő részletfizetését.

A felperes oldalán tehát összességében az állapítható meg, hogy a jövedelmi, vagyoni viszonyai kifejezetten kedvezőbben alakultak az egyezségkötés óta, mivel a jövedelme, keresete a korábbihoz képest emelkedett, időközben pedig értékes ingatlannak a résztulajdonát is megszerezte. Ebből következően a felperes teljesítőképesége pozitív irányban változott a korábbi határozat hozatala óta, ez pedig - a kötelezett oldalán - a tartásdíj leszállítását kizárta teszi.

Tévesen hivatkozik a felperes arra, hogy az alperes jövedelmi viszonyai változtak olyan arányban pozitív jelleggel, amire tekintettel a tartásdíj leszállításának van helye.

A peres felek korábbi egyezségkötésekor havi 70.000 forint összegű Gyed-ben, majd 25.000 forint havi összegű Gyes-ben részesült az alperes, a felperes azonban a 2008. évi június hó 30. napján kötött egyezséggel arra is kötelezte magát, hogy 2008. évi július hó 1. napjától kezdődően megfizet az alperesnek minden jövedelme 15 %-át, de havonta legkevesebb 15.000 forintot házastársi tartásdíj címén mindaddig, amíg az alperes Gyes-en van. Mindezek alapján megállapítható, hogy az alperes jövedelmi viszonyaiban nem következett be a munkába állásával olyan lényeges körülményjavulás, amelyre tekintettel a gyermektartásdíj mértéke csökkenthető volna. Az alperes havi 134.000 forint összegű nettó jövedelme ugyanis az egyezségkötéskori jövedelmétől (tekintetbe véve a házastársi tartás összegét is) nem különbözik nagymértékben, és különösen nem olyan összegű, amelyre tekintettel a tartásdíj leszállítására kerülhetne sor.

Helyesen hivatkozik a felperes arra, hogy a perbeli gyermek vonatkozásában az a körülményváltozás következett be, hogy két éves életkora helyett jelenleg közel öt éves életkorú. A perbeli gyermek életkorának növekedésével azonban a szükségletei nem csökkennek, ellenkezőleg: nőnek. Ez a körülmény pedig ugyancsak nem alkalmas annak megállapítására, hogy a Csjt. 69. § (1) bekezdésében foglalt feltételek a gyermektartásdíj leszállításához fennállnak.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint sem a peres felek oldalán, sem pedig a gyermek szükségleteit tekintve nem állapítható meg olyan lényeges körülményváltozás, amely a gyermektartásdíj mértékének leszállítását tenné indokolttá. Ezen túlmenően a perbeli kiskorú gyermek érdekeivel is ellentétben áll. A felperes keresete ezért jogalappal nem bír.

Tévesen hivatkozott az elsőfokú bíróság a Csjt. 31. § (5) bekezdésében foglaltakra is, tekintettel arra, hogy ezen

méltányossági jogintézmény a Csjt. IV. Fejezetében szabályozott házassági vagyoni jog körébe tartozik. Ezzel szemben a jelen jogvita elbírálásának alapját képező törvényi rendelkezéseket a Családjogi törvény VII. Fejezetében elhelyezett jogszabályok képezik. A gyermektartásdíj mértékének leszállítására irányuló követelés elbírálása során nem bír érdemi jelentőséggel az elsőfokú bíróság által idézett jogszabályi rendelkezésen alapuló méltányosság, ezért az erre vonatkozó jogi indokokat a másodfokú bíróság mellőzte.

A felperes a 2008. évi június hó 18. napján kelt és teljes bizonyítóerejű magánokiratban foglalt megállapodásban, továbbá az Orosházi Városi Bíróság 2008. évi június hó 30. napján kelt és jogerőre emelkedett P.20.355/2008/2. számú végzésével jóváhagyott egyezségbe foglaltan is a rendszeres gyermektartásdíj megfizetésén túlmenően kötelezte magát a perbeli gyermekkel kapcsolatosan felmerülő - példálózva felsorolt - rendkívüli kiadások 50 %-ának a viselésére és a felperes részére azok igazolt felmerülésekor történő megfizetésére is. A felperes ezen önkéntes kötelezettségvállalása jogszabályi rendelkezésbe nem ütközött, ugyanakkor semmiféle jogszabályi rendelkezés nem teszi indokolttá és lehetővé ezen kötelezettségvállalás mellőzését arra tekintettel, hogy a felperes ezt már magára nézve méltánytalannak és túlzó mértékűnek tartja. Az elsőfokú bíróság által hivatkozott azon tény, mely szerint ez a kötelezettség a felperesre nézve sérelmes, kizárólag akkor lenne alkalmas a tartás mértékének módosítására, ha ez a sérelem a korábbi vállalást követő időben történt lényeges körülményváltozás miatt következett volna be. A peres felek egyezségébe foglalt - a rendszeres, folyamatos havi gyermektartásdíj fizetésén felüli - felperesi kötelezettségvállalás a felek megállapodásának a része, amely az általános polgári jogi elv, illetőleg szabály szerint módosítható a bíróság részéről. A Ptk. 241. §-ában foglaltak alapján a felek közötti tartós jogviszony bírósági módosításának feltétele a szerződéskötés után valamilyen változás beállta, és hogy ezen változás következtében a szerződés teljesítése valamelyik fél lényeges jogos érdekét sértse. A jelen ügyben a másodfokú bíróság szerint ilyen körülményváltozás nem állapítható meg. A peres felek jogos érdekének együttes vizsgálatával pedig az az együttes feltétel sem állapítható meg, hogy a felperes olyan érdekséreleme valósult meg, amely kiküszöbölésre szorul. A másodfokú bíróság álláspontja szerint - lényeges körülményváltozás hiányában - sem a Csjt. 69. §-ában foglaltak, sem pedig a fent hivatkozott általános polgári jogi szabály alapján nincs jogszerű lehetőség a felperes többlet-kötelezettségvállalása mellőzésére.

A jogerős ítélet ellen a felperes felülvizsgálati kérelemmel élt a másodfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezése, valamint elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyása iránt,

másodlagosan pedig a másodfokú bíróság másik tanácsának új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítása iránt.

A felülvizsgálati kérelmének részletesen kifejtett indokai szerint a jogerős ítélet sérti a Csjt. 69. § (1) bekezdését, valamint a 69/C. § (1) és (3) bekezdését, ellentétes a Legfelsőbb Bíróság BH 1995/281. és BH 1997/29. száma alatt közzétett eseti döntéseiben foglalt, valamint a kérelemben hivatkozott szakirodalmi álláspontokkal is.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

I. A Csjt. „A rokonok eltartása” című VII. fejezete „A rokонтartás közös szabályai” alcímet viselő 1. pontja – egyebek mellett – a rokonok, többek között tehát – a Csjt. 34. § szerinti elsőfokú egyenesági rokonnak minősülő – szülők, valamint az akár nagykorú, akár kiskorú gyermekeik egymással szembeni tartásra való jogosultsága, illetve kötelezettsége, bíróság általi megállapításának és megváltoztatásának az általános törvényes feltételeit (jogalap), a rokонтartás általános mértékét és teljesítésének módját, a tartási kötelezettség alóli mentesülés törvényes feltételét, valamint a tartási követelés érvényesíthetőségének tartamát határozza meg, „A gyermek tartása” alcímet viselő 2. pontja pedig a kiskorú gyermeket megillető „gyermektartásdíj” mértékének, illetve összegének (összegszerűség) a megállapítására vonatkozó speciális szabályokat tartalmazza.

Ennek megfelelően rendelkezik az általános szabályok körében – a kiskorú gyermeknek a szülővel szembeni tartásra való jogosultságára is irányadó módon – Csjt. 60. § (1) bekezdése úgy, hogy rokonaival szemben az alábbi rendelkezésekben meghatározott körben, az jogosult tartásra, aki magát eltartani nem tudja és akinek tartásra kötelezhető házastársa sincs. A rokонтartási kötelezettség sorrendjét a 61. § (1) és (2) bekezdése akként határozza meg, hogy a tartásra jogosultat rokonai közül elsősorban leszármazói kötelesek eltartani, amennyiben azonban a tartásra jogosultnak tartásra kötelezhető leszármazói nincsenek, eltartása felmenő rokonait terheli, a rokoni tartás mértékét meghatározó 65. § (1) bekezdése szerint a kötelezett a tartás teljesítéseképpen köteles a jogosultat mindazzal ellátni, ami annak megélhetéséhez szükséges, azzal, hogy a leszármazó és a testvér eltartása a nevelés és a

szükséges taníttatás költségeinek a viselésére is kiterjed, a tartási kötelezettség alóli mentesülés feltételéről rendelkező 66. § (1) bekezdése értelmében nem köteles mást eltartani, aki ezáltal a saját szükséges tartását veszélyeztetni, azzal, hogy e szabály alól törvény kivételt tehet, míg a Csjt. - 2. pontban idézendő - 69. § (1) és (2) bekezdése a már megállapított rokon tartás mértéke, illetve összege megváltoztatásának vagy megszüntetésének az anyagi jogi, a Pp. 230. § (1) bekezdése pedig az eljárásjogi feltételeit határozza meg.

Ezzel szemben a (rokontartásra jogosult) kiskorú gyermek tartásának a speciális szabályai körében a Csjt. az általánostól szigorúbb szabályozást tartalmaz a szülő tartási kötelezettség alóli mentesülésére (Csjt. 69/A. § (1) bekezdése), az általánostól eltérően nem a jogosult választásától, hanem - főszabály szerint - a gyermekkel való együtt-, illetve különélés tényétől teszi függővé a szülő tartási kötelezettségének a természetbeni vagy pénzbeni szolgáltatásának lehetőségét (gyermektartásdíj) (Csjt. 69/A. § (2) bekezdése), kifejezetten kimondja, hogy a gyermektartásdíjról a bíróság (csak) a szülők megegyezésének hiányában dönt, és speciális szabályokat tartalmaz a gyermektartásdíj mértéke, illetve összege meghatározásának a módjára, valamint a szülővel szemben érvényesíthető összes tartási igény mértékére nézve (Csjt. 69/C. § (1)-(3) bekezdése).

1. A rokontartás általános és a gyermektartás speciális rendelkezésinek a Csjt.-n belüli rendszerbeli elhelyezéséből és az egyes szabályok nyelvtani értelmezéséből az következik, hogy a kereset jogalapjának az érdemi elbírálására nem az elsőfokú bíróság által tévesen alkalmazott, a Csjt. gyermektartásdíj mértékének, illetve összegének a megállapítására vonatkozó 69/C. §-ának és a családjogi törvény végrehajtásáról, valamint módosításáról szóló 1986. évi IV. törvénnyel kapcsolatos átmeneti rendelkezésekről szóló 4/1987. (VI. 14.) IM rendelet (a továbbiakban: Csjtr.) 10. § (1)-(3) bekezdésének a speciális szabályai, hanem - a másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint - a Csjt. 69. § (1) és (2) bekezdésének az általános anyagi jogi rendelkezései, valamint a Pp. 230. § (1) bekezdésének az eljárásjogi szabálya az irányadók, és az előbb megjelölt jogszabályhelyek alkalmazása csak a jogalap fennállásának a kétséget kizáró bizonyítottsága esetén, a leszállított tartásdíj mértékének, illetve összegének a meghatározása során, a jogalap fennállásától függően kerülhetett volna szóba. Jogszabálysértés nélkül járt el tehát a másodfokú bíróság akkor, amikor elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a tartás mértéke megváltoztatásának a törvényes feltételei fennállnak-e vagy sem.

Helyesen hivatkozik ugyan a felperes a felülvizsgálati kérelmében arra, hogy a Csjt. 69/C. § szabályaihoz kapcsolódó ítélkezési

gyakorlat és szakirodalom szerint: „A tartás mértékére kiható változás esetei igen sokrétűek, gyakorlatilag ugyanazon szempontok szerint ítélendők meg, mint amelyek a tartásdíj megállapításánál irányadók” (A családjog kézikönyve – „A tartás mértékének megváltoztatása” alcím 2007 577. oldalának 3. bekezdése, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft. – Budapest – 2007.). Ebből viszont – a felperes téves felülvizsgálati érvelésével szemben – nem következik az, hogy a tartás megállapítása, illetőleg megváltoztatása során a tartás mértékének, illetve összegének a meghatározására (összepszerűségére) vonatkozó szabályok a megállapítás, illetőleg megváltoztatás általános törvényes feltételeinek, tehát a jogalapjának a fennállását megelőznék, illetve pótolnák.

2. A már megállapított gyermektartásdíj megváltoztatásának a jogalapját a Csjt. 69. § (1) bekezdése akként határozza meg, hogy ha a közös egyetértéssel, vagy bírósági ítélettel megállapított rokon tartás megállapításának alapjául szolgáló körülményekben lényeges változás állott be, a tartás mértékének megváltoztatását, vagy a tartás megszüntetését lehet kérni. A (2) bekezdése alapján pedig a tartás felemelését lehet kérni akkor is, ha a tartást közös egyetértéssel már eredetileg is számbavehetően kisebb összegben állapították meg, mint amennyi a törvény szerint járna, míg a Pp. 230. § (1) bekezdése kimondja, hogy ha az ítélet egyik felet olyan szolgáltatásra kötelezi, amely az ítélet meghozatala után jár le, (122. § (2) bekezdés), az ítélet anyagi jogereje nem gátolja, hogy a felek bármelyike keresetet indíthasson a szolgáltatás mennyiségének vagy időtartamának megváltoztatása iránt, ha azok a körülmények, amelyekre a bíróság az ítéletét alapította, utóbb lényegesen megváltoztak.

Az idézett törvényhelyek szövegéből – a contrario – az következik, hogy a tartás megállapításának az alapjául szolgáló körülmények lényeges megváltozásának a hiányában a már megállapított gyermektartásdíj leszállításának akkor sincs helye, ha azt közös egyetértéssel már eredetileg is számbavehetően nagyobb összegben állapították meg, mint amennyi a törvény szerint járna.

A felperes keresete kétségtől a peres felek jogerős bírósági végzéssel jóváhagyott egyezségében foglalt, tehát közös egyetértéssel megállapított havi 25 %-os mértékű gyermektartásdíj fizetési kötelezettsége mértékének a leszállítására, a százalékos megállapítás, valamint a rendkívüli kiadások 50 %-ának megtérítésére vonatkozó kötelezettségvállalásának a mellőzésére és a tartásdíj havi 67.000 forint meghatározott összegben történő meghatározására irányult.

Helyesen foglalt állást a másodfokú bíróság abban, hogy a fentebb idézett törvényhelyek alkalmazása körében a tartás mértékét befolyásoló „lényeges körülményváltozásnak” csak az olyan

körülményváltozás minősíthető, amely nem eseti, hanem tartós jellegű, és amely a jogosult szükségleteivel, vagy a kötelezett teljesítőképességével összefüggésben áll, és a felperes keresetének a ténybeli alapjaként megjelölt tények és körülmények értékelése során - az ítéletének indokolásában részletesen kifejtett indokok szerint - helyesen jutott arra a jogi következtetésre is, hogy azok egy része nem valós, illetőleg nem tekinthető a tartás megállapításának az alapjául szolgáló körülmények megváltozásának, más része pedig körülményváltozás ugyan, de lényegesnek nem minősíthető, illetve lényeges ugyan, de a tartásra kötelezett felperes oldalán nem negatív, a tartásra jogosult gyermek, illetőleg a tartásra ugyancsak köteles alperes oldalán pedig nem pozitív irányú, vagy - irányától függetlenül - nem olyan mértékű, amely a tartás leszállítására adhatna alapot.

A megállapodáson alapuló vagy bírósági ítélettel megállapított rokon tartás mértéke megváltoztatásának - a felperes helyes felülvizsgálati érvelése szerint - nem feltétele ugyan valamennyi körülmény együttes megváltozása (BH 2002/233.), a tartásra köteles felperes, illetőleg a tartásra jogosult gyermek oldalán bekövetkezett bármiféle lényeges körülményváltozás - fentebb részletezett - hiánya folytán azonban önmagában a perbeli gyermek tartására ugyancsak köteles alperes jövedelmének a lényegtelen mértékű emelkedése a felperes által önként vállalt tartás bíróság általi leszállítását nem indokolhatja.

Arra pedig a felperes alaptalanul hivatkozik, hogy az alperes - felperesénél lényegesen alacsonyabb - nettó jövedelme a részére juttatott melegítkezési utalvány 12.000 forintos és az üdülési utalvány 147.000 forintos értékével együtt több mint a duplája annak a jövedelemnek, amelyhez az egyezés megkötésekor Gyes, illetve Gyed, valamint házastársi tartásdíj címén együttesen hozzájutott. Az említett juttatások alperesi jövedelmeként történő figyelembevételére ugyanis - az alperes helyes felülvizsgálati érvelése szerint - kizárólag a felperes hasonló jellegű juttatásainak a felperesi jövedelemként történő számításba vétele mellett kerülhetne sor.

II. Egységes az ítélkezési gyakorlat és az ahhoz kapcsolódó szakirodalom is abban, hogy „a szükséges tartás a gyermeknek az anyagi lehetőségekhez mért célszerű - a szülők együttes felelősségérzetét és arányos teherviselését feltételező - ellátását hivatott biztosítani”, ezért „kiemelkedően magas jövedelem mellett, ha egyéb körülményeit számba véve a gyermek méltányos érdeke és elvárható életszínvonala ezáltal is biztosítható, 15 %-nál alacsonyabb összegű gyermektartásdíj is megállapítható.” (Dr. Bencze Lászlóné: „Gyermekek elhelyezése, gyermektartás” című szakkönyve 136. oldal 2. és 159. oldal utolsó bekezdése (HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft. - Budapest, 1998.)). A szükséges tartás ugyanakkor

nem azonosítható a szűkös tartással, ezért az nem korlátozható a jogosult létminimumának szintjére, hanem annak a gyermek megfelelő életvitelét biztosító alapszükségleteken felül - a szülők életkörülményeitől és jövedelmi viszonyaitól függő mértékben - a kulturális, sportolási, rendkívüli képzésben való részvétel költségeire is kellő fedezetet kell nyújtania, az átlagon felüli luxus jellegű elvárások kielégítésére azonban csak a kötelezett önkéntes vállalása alapján kerülhet sor.

Annak ugyanis nincs jogi akadálya, hogy a tartásra kötelezett szülő a jogszabályban meghatározott mértéket meghaladó, illetőleg a luxus jellegű kiadásokra is fedezetet nyújtó gyermektartásdíj fizetésére önként vállaljon kötelezettséget, hiszen a kiskorú gyermek tényleges szükségleteinek a körét elsősorban éppen a szülők életvitel, életkörülményei és jövedelmi viszonyai határozzák meg. Ilyen önkéntes kötelezettségvállalás esetén pedig a tartás megállapításának az alapjául szolgáló körülmények megváltozásának a hiányában nem ad alapot a tartás leszállítására - a másodfokú bíróság helyes jogi okfejtése szerint - önmagában az, hogy az egyezséggel megállapított tartás teljesítését a kötelezett utólag magára nézve sérelmesnek tartja, és az sem, hogy a Csjt. IV. fejezetének „A házassági vagyonjog” címet viselő 2. pontjában elhelyezett, és ezért a rokontartás körében nem alkalmazható 31 § (5) bekezdése szerint a bíróságnak gondoskodnia kell arról, hogy a vagyoni igények rendezésénél egyik házastárs se jusson méltánytalan vagyoni előnyhöz.

A Csjt. 69/B. § szerint azonban a gyermektartásdíjról a bíróság csak a szülők megegyezésének a hiányában dönt. Az 1. § (2) bekezdése értelmében e törvény alkalmazása során mindenkor a kiskorú gyermek érdekében figyelemmel, jogait biztosítva kell eljárni. A tartás megállapításának az alapjául szolgáló körülmények lényeges megváltozásának a hiányában viszont a tartás megváltoztatására a Csjt. 69. § (1) bekezdése egyáltalán nem, a (2) bekezdése pedig - a fentebb kifejtettek szerint - kizárólag a közös egyetértéssel megállapított tartás vonatkozásában, és csak akkor ad módot, ha azt már eredetileg is számbavehetően kisebb összegben állapították meg, mint amennyi a törvény szerint járna, ilyen esetben viszont a tartás leszállítását értelemszerűen nem, hanem kizárólag a tartás bíróság általi felemelését teszi lehetővé.

Nem hagynak kétséget a per adatai afelől, hogy az átlagos mértéket lényegesen meghaladó jövedelemmel rendelkező felperesnek az átlagos mértéket meghaladó gyermektartásdíj fizetési kötelezettségét nem a bíróság állapította meg, hanem annak teljesítését a felperes önként vállalta magára, és ezért annak mértéke, illetve összege a tartás megállapításának az alapjául szolgáló körülmények lényeges megváltozásának a hiánya folytán a Csjt. 69. § (1) bekezdése

szerinti a tartás bíróság általi leszállítására a hivatkozott § (2) bekezdése alapján sincs mód.

A felperes által hivatkozott anyagi jogi szabályok helyes alkalmazásával járt el tehát a másodfokú bíróság akkor, amikor a felperes keresetét - annak jogalapját tekintve - alaptalannak találta, és ezért azösszezszerűség vonatkozásában a kereset érdemi elbírálását mellőzte.

A kifejtettek miatt a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése, valamint a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VIII. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján rendelkezett a Kúria a felek felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeinek, valamint a per tárgyi költségfeljegyzési jogos volta folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték viseléséről.

Budapest, 2012. február 28.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró.

A kiadmány hitelél: tisztviselő